

A Hítel című független irodalmi, társadalmi, kritikai lap 2. számában megjelent Püski ürügyén? címmel Bíró Zoltán főszerkesztő lélekbeáramoló módon megfogalmazott vezércikkében személyemben érintettként reagálom illik. Bíró Zoltán az Esti Hírlapban közzétett levelelem reagálva halálja veszkijátását, ezért kérem az Esti Hírlap szerkesztőségét, hogy adjon helyt válasznakom.

Nehéz helyzetben van az ország, írja a főszerkesztő, és ilyenkor kellene okos sietőséggel alapozni békésebb, barátságosabb és korszerű otthonait, ahelyett, hogy a szomszéd-ság ellenhogy felhízott szárnyait igényekzünk felégetni, vagy sárba rántani. Szép szavak, megszívlelendő szavak, és csak annyit tennék hozzá, hogy nem csupán okos sietőséggel, hanem emberi és irástudóli tisztességgel kellene ezt az alapozást végezni. Mert ahány mondatot leirt Bíró Zoltán okos sietőséggel Püski ürügyén, annyit torzítást, csúsztatást, rágalmazást alkalmaz védené érdekében, annyival hitteltenebbé teszi a Hítelt. Kár érte, kár a Híteltért és kár Bíró Zoltánért. Aki egyébként valódi büvészműtárványt is végez ebben az írásban, úgy vitatkozik, hogy egy szót sem ejt a vita fő kérdéseiről, az Esti Hírlapban megjelent levelemben megfogalmazott kérésről, a Püski Sándor Magyar Élet Kiadója által 1941-ben, majd 1944-ben ismételtén kiadott Bary-kötetről.

Lássuk hát sorjában: Bíró Zoltán sajnálja, hogy „Cserépfalvi Imre éppen ezt a kényes helyzetet vélte alkalmasnak arra, hogy negyven-ötven évvel ezelőtti indulatait felforralva, megtámadja a Magyar Hírlapban egykori riválisát, a hazájába évezdedek után szerény kis könyvkiadóként viselkedő Püski Sándort!“. És azt is sajnálja, hogy Püski Sándor védekezésére kényszerülve „történelmünk olyan kérdéseibe bonyolódott, amelyeknek a megválaszolása történetesen elmélyült tanulm-

Válasz a Hítelnek

nyainak lefektetése a feladata“. Am a Püski és Cserépfalvi vita nem azzal kezdődött, hogy Cserépfalvi Imre megtámadta Püski Sándort. A Magyar Hírlap október 22-éi mellékletében — mely valószínűleg elkerült Bíró Zoltán figyelmét — Egy könyvkiadó kálváriája című interjúban ő támadta Cserépfalvi Imrét és Horváth Zoltánt, az igazolóbizottság egykori tagjait. Tehát 40-50 évvel ezelőtti indulatait felforralva Püski Sándor vélte alkalmasnak az időt, hogy megtámadja Cserépfalvi Imrét és Horváth Zoltánt. És Cserépfalvi Imre volt az, aki védekezésére kényszerülve válaszolt Püski Sándornak.

Drucker Tibor sem azzal kezdte a vitát, hogy megtámadta volna Püski Sándort és Varga Csabát az Ebtövs—Püski Kiadó vezetőit, hanem azzal, hogy tiszteltetel körte — többszöri beszélgetés során — Varga Csabát, határolná el magukat a Magyar Élet Kiadónál megjelent olyan művektől, amelyek ugyancsak nyilván véletlenül, kimaradtak Bíró Zoltán felsorolásából, és amelyek árnyékot vetnek Püski Sándor különben úgy szép és makulátlan irodalompartitológó tevékenységére. Bíró Zoltán, Németh László, Veres Péter, Féja Géza, Sinka István vagy az utóbbi években Amerikában Gombos Gyula, Faludy György, Konrad György, Borbándi Gyula nevét említi — mint olyanokét —, akiknek élete, tevékenysége érték és érték is marad a magyar művelődés, a magyar irodalom történetében. És az ezeket pártfogoló Püski Sándort nem érheti hát gánes és megvetés.

De én nem is rólok kíváncsnak vitatkozni, én azt kértem, tessék elolvasni az Esti Hírlap-béli levelelem, hogy Erdélyi József és Sértó Kálmán nyilasverseiről és Bary József — bizony sajnós, vérvadás

köteteiről volt szó. „Aki olvasta, tudja — írja Bíró Zoltán — hogy Püski Sándor védekező írásában nyoma sincs antiszemitizmusnak, Drucker Tibor tehát súlyos rágalmazást követett el, amikor ezzel illette Püski Sándort.“ Aki elolvasta a Magyar Hírlap 1988. december 7-éi számában Püski Sándor levelét, az tudja, hogy ez sem igaz sajnós. Oly annyira nem, hogy a Magyar Hírlap szerkesztősége cikkben határolta el magát másnap Püski Sándor levelétől. A Roul Wallenberg Egyesület megalakulásakor pedig, mint arról a Vasárnapi Hírek 1988. december 18-ai száma tudósít, **Eörsi István** író „indulatosan ítélt meg Püski Sándor nemrég napvilágot látott levelét, ami szerinte a történelem meghamisításán túl, a magyar zsidóság tragédiájának cinikus meggyalázása is“.

Bíró Zoltán azt írja; nem akartak beleszólni ebbe az ügybe és a szerkesztőség nem akarta beleártani magát egy nem általa előhívott és nem őt érintő szerencsétlen vitába. De belekényszerítették magukat. Szent igaz, jó lett volna, ha távol tartják magukat tőle, vagy ha mégis beleszóltak, a szerkesztőség tiszteltetel tagjának, Püski Sándornak érdekében azt kellett volna talán mondaniok, hogy kedves Sándor bátyánk, 1944 nyarán, amikor már több mint 400 ezer magyar zsidót Auschwitz és Majdanek haláltáborába megsemmisítésre szállta, elhurokoltak ebből a hazából, nem volt okos dolog két ízben is kiadnod a Bary-kötetet, a tisztaeszlári bünper „hiteles“ leírását. A túlélők még azt mondanák rád, hogy a gyilkosok felbujtója voltál. És ha már kiadtad a kötetet — melynél uszítóbb, aljasabb mű kevés jelent meg a magyar ugaron — kérj bocsánatot! Kérj bocsánatot azok nevében is, akiknek könyvet

ilyen áron a tisztaeszlári per bevételéből finanszírozta. Mert nékik sem szólgál dicsőségükre ez. Lett légyen Veres Péterről, Németh Lászlóról, Féja Gézáról vagy Sinka Istvánról szó. Ami pedig attól való félelemlet illeti Bíró Zoltánnak, hogy ez a vita a „táborok“ ostromba acsarkodásával járhat, szeretném megnyugtatni, nincs iáborom. A levelelem megírására senki sem bízottat fel. Kizárólag saját indulataimat fogalmaztam meg. Szál egyedül vagyok. Nem szerveztek be az urbánusok, nem hívtak a népiesek, nem vagyok tagja a MDF-nek és az Új Március Frontnak sem. Mások képviselőtében tehát nem szóltam.

Bár ki tudja? Anyámat és 9 éves testvéremet talán azok a csendőrközök kísérték el a halálba vezető úton, kiknek erkölcsi felvértezettségéhez a Bary-kötet szolgáltatja a szellemi háttérét. A túlélők nevében senki nem akar megalázkodást, sem Püskitől, sem mástól. Elfogadom Malsai Tamás reformmusos lelkésznek az Új Elet 1980. január 15-éi számában megjelent, emberi tisztességet sugárzó szép és tiszta sorait, amelyben idézi a Bereczky Albert kezdeményezésére 1946 augusztusában Nyiregyháza összehívott reformmusos egyházon belüli Szabad Tanács deklarációját. „Átérve azt a szörnyű fájdalmat, amit az életben maradt zsidóság szeretettelnek embertelen elhurcolása és borzalmas kiáltása miatt hordoz — megkérem bar, de most Isten színe előtt bocsánatot kérünk a magyar zsidóságtól.“

A bocsánatkérés a mai napig sem történt meg...

Ha létezik irástudóli felelőség, várom és elvárom dr. Püski Sándor bocsánatkérését, Varga Csaba és üzletlétára elhatároló levelét és nem utolsósorban Bíró Zoltán helyreigazító nyilatkozatát.

Drucker Tibor

(A szerkesztőség ezzel a magára részéről e vitát befejezettnek tekintti.)